

Stanovisko
k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákona č. 185/2002 Z. z. o
Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých
zákonov v znení neskorších predpisov

Všeobecne k návrhu zákona:

Zásadne nesúhlasíme s predmetom predkladaného návrhu zákona.

Odôvodnenie:

Predložený návrh zákona je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, konkrétne s čl. 141a ods. 6, čl. 141a ods. 1 písm a, čl. 141a ods. 2, čl. 30 ods. 4.

Splnomocnenie ústavodarcu na zákonodarcu v citovanom článku je len na úpravu podrobností zákonom o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, podrobností o jej pôsobnosti, podrobností o jej organizácii a o vzťahoch Súdnej rady Slovenskej republiky k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy.

Ústavné zakotvenie oprávnenia všetkých sudcov byť volený za člena Súdnej rady a voliť ktoréhokoľvek sudcu za člena Súdnej rady je neprípustné odňať zákonom pre rozpor s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (viď PL ÚS 15/1998). Zhodne je neprípustné zúžiť ústavné oprávnenie Vláde SR, Národnej rade SR a prezidentovi SR ustanoviť bezúhonnú osobu s právnickým vzdelaním a 15 ročnou praxou.

K jednotlivým bodom:

K bodu 1 (§ 3 ods. 5)

Úprava inkompatibility v žiadnom prípade nie je úpravou podrobností v zmysle splnomocňovacieho ustanovenia čl. 141a ods. 6 Ústavy

Slovenskej republiky a odníma ústavné oprávnenie každého sudcu byť volený za člena Súdnej rady a voliť ktoréhokoľvek sudcu za člena Súdnej rady.

Stret záujmov u predsedu súdu nie je daný pri súčasnom výkone pôsobnosti predstaviteľa správy súdov a pôsobnosti ústavného orgánu, ktorý nie je orgánom sudcovskej samosprávy.

K bodom 2 až 4

Súdna rada Slovenskej republiky rovnako ako ďalšie dva ústavné kolektívne orgány, Národná rada Slovenskej republiky (čl. 84 ods. 2) a vláda Slovenskej republiky (čl. 118 ods. 2), uplatňuje svoju právomoc (rozhoduje) formou uznesenia (čl. 141a ods. 5 Ústavy SR). Túto formu rozhodovania predkladateľ mylne stotožňuje s uzneseniami, ako formou (rozhodovania), v zmysle predpisov o konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, kde rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku.

Pri neexistencii právnej povinnosti Vlády Slovenskej republiky a Národnej rady Slovenskej republiky zdôvodňovať každé rozhodnutie, vládny návrh nerešpektuje rovnosť troch mocí v právnom štáte.

Obsahovo je vylúčené odôvodniť rozhodnutie vyplývajúce z výsledkov tajného hlasovania kolektívneho orgánu, ako to vyplýva z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky.

K bodu 5

Doterajšia zmätočná úprava obsiahnutá v § 6 a 7 zákona č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade SR sa neodstraňuje, práve naopak, rozširuje sa a prehlbuje.

Je alogické a nesystémové upraviť najskôr hlasovanie a až potom hlasovaniu predchádzajúce zasadnutie (rokovanie) Súdnej rady Slovenskej republiky.

V podstate nevidíme dôvod prečo by malo byť zasadnutie Súdnej rady SR verejné. *Conditio sine qua non* výkonu verejnej moci Súdnou radou Slovenskej republiky musí byť v súlade s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bez ohľadu na to, ako je tento výkon vnímaný zo strany verejnosti.

K bodu 6

Nesúhlasíme s navrhovanou úpravou.

Rovnako ako úpravami navrhnutými v predchádzajúcich bodoch sa neodstraňuje nesúlad zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky s ústavným splnomocnením uvedeným v čl. 141a ods. 6. Práve naopak, predkladaný návrh zákona tento nesúlad ešte rozširuje a prehľbuje.

V súvislosti s navrhovanou právnou úpravou je potrebné poukázať na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, hlavne na jeho nález č. III ÚS 58/08-29, v ktorom v rámci odôvodnenia sa uvádza: „Ak teda funkčné obdobie predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu predstavovalo 5 rokov, potom v právnom a demokratickom štáte by malo byť považované za samozrejmé (čl. 2 ods. 2 ústavy), že táto ústavná dĺžka funkčného obdobia bude rešpektovaná všetkými štátnymi orgánmi, alebo orgánmi verejnej moci, teda aj Národnou radou Slovenskej republiky (mocou zákonodarnou), v záujme zachovania stability nezávislosti súdnej moci od moci inej. Takýto prístup k volenej verejnej funkcii sa totiž nemôže obísť bez rovnakých podmienok, a to i v tom smere, že sa tieto podmienky nemôžu pri nezmenenej ústavnej úprave meniť len zmenou politického prostredia v moci zákonodarnej či výkonnej; opak by viedol jednak k neprípustnému politickému zasahovaniu nekompetentných subjektov do nezávislej súdnej moci, a tým aj princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy) (podobne aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL ÚS 18/06 z 11. júla 2006.“

Funkčné obdobie členov Súdnej rady SR je podľa Ústavy Slovenskej republiky (čl. 141a ods. 3) päť rokov; tzn., že Ústava SR zaručuje členom súdnej rady ich nerušený výkon funkcie po dobu päť rokov bez toho, aby mohli byť pred uplynutím funkčného obdobia odvolaní. Z ústavnej úpravy vyplýva, že k zániku alebo state členstva v Súdnej rade SR môže dôjsť predovšetkým uplynutím päťročného funkčného obdobia či preukázaním straty alebo neexistencie jedného z troch predpokladov uvedených v čl. 141a ods. 2 Ústavy SR možnosti byť (stať sa) členom súdnej rady. To znamená:

- preukázaním neexistencie vysokoškolského vzdelania,
- preukázaním neexistencie 15 rokov odbornej praxe, alebo
- stratou bezúhonnosti.

Za bezúhonného člena Súdnej rady SR sa nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, a to aj v prípade, ak mu bolo odsúdenie za úmyselný trestný čin zahladené, alebo ak by sa naňho hľadelo, ako by nebol za takýto trestný čin odsúdený. Bezúhonnosť sa preukazuje odpisom registra trestov, nie starším ako tri mesiace.

Len takýto môže byť Ústavou SR predvídaný a aprobovaný dôvod straty (zániku) členstva v Súdnej rade SR ešte pred uplynutím funkčného obdobia toho ktorého člena Súdnej rady SR.

Ústavná úprava členstva v Súdnej rade SR implikuje v sebe aj právo člena Súdnej rady SR na nerušený výkon jeho funkcie po vopred ustanovené funkčné obdobie. Preto zmena *statu quo* je možná len zmenou Ústavy SR ústavným zákonom. To je ale iba formálnoprávna stránka ústavnosti; zmena materiálnej ústavnosti, či vecnej úpravy je *a priori* nežiaduca, ba až nebezpečná. Môže totiž vzniknúť precedens, že hocikedy, keď bude dostatočná politická dohoda, môže sa zmeniť hocičo, čo je ústavou upravené, vrátane postavenia, skrátenia, či ukončenia mandátu člena ktoréhokoľvek ústavného orgánu. Takýto postup nemôže byť ničím iným, len začiatkom konca podstaty a princípov demokratického a právneho štátu, ktorým podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, Slovenská republika je.

K bodu 7 až 9

Ak úprava navrhnutá pod bodom 7 a 8 je svojou podstatou retroaktívna, tak potom bod 9 (prechodné ustanovenie) retroaktívne účinky ešte potvrdzuje a zvyrazňuje.

Ústavný súd SR pritom už vo viacerých rozhodnutiach vyslovil, že v našom ústavnom poriadku sa uplatňuje zásada „*lex retro non agit*“ (zákon nemá spätnú účinnosť), keď konštatoval, že k definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou zárukou ochrany práv občanov a právnej istoty (PL ÚS 16/95). Navrhovaným postupom zákonodarcu by došlo k zásahu do Ústavou garantovaného práva členov Súdnej rady na päť ročné funkčné obdobie, ktorí v čase vzniku tejto funkcie spĺňali všetky v Ústave a zákone zakotvené podmienky (skrátenie Ústavou garantovaného funkčného obdobia).